

โปรแกรมการส่งเสริมโภชนาการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะอ้วน

สร้อย มะโนรา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์)

สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2550

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

โปรแกรมการส่งเสริมโภชนาการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะอ้วน (NUTRITION PROMOTION PROGRAM FOR CARETAKERS OF OBESE PRESCHOOL CHILDREN)

สร้อย มะโนรา 4837639 PPH/M

วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาวิชาเอกพยาบาลสาธารณสุข

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : อาภาพร เผ่าวัฒนา, Ph.D., วิชา เทียงธรรม, Dr.P.H.,
เรวดี จงสุวัฒน์, Ph.D.

บทคัดย่อ

ปัจจุบัน ภาวะอ้วนเป็นปัญหาที่มีแนวโน้มสูงขึ้นในทุกกลุ่มอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก การวิจัยกึ่งทดลองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมโภชนาการสำหรับผู้เลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียนที่มีภาวะอ้วน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เลี้ยงดูเด็กวัยก่อนเรียน (อายุ 3-5 ปี) ที่มีภาวะอ้วน จากโรงเรียน 3 แห่ง ในเขตกรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นโรงเรียนกลุ่มทดลอง จำนวน 34 คนและโรงเรียนกลุ่มเปรียบเทียบ จำนวน 41 คน ระยะเวลาในการศึกษา 7 สัปดาห์ เป็นระยะทดลอง 3 สัปดาห์และระยะติดตามผล 4 สัปดาห์ โปรแกรมเป็นการประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรคร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยมัธยฐาน เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, Repeated measure ANOVA และ Independent t-test

ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้โอกาสของการเกิดโรคแทรกซ้อนในเด็กที่เป็นโรคอ้วน ทักษะคิดต่อเด็กอ้วน ความคาดหวังถึงผลลัพธ์ ความคาดหวังในความสามารถของตนเอง และพฤติกรรมการเลือกอาหารสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) เมื่อเปรียบเทียบภายในกลุ่มทดลอง พบว่า หลังการทดลองและระยะติดตามผล มีคะแนนเฉลี่ยความรู้ การรับรู้ความรุนแรง ทักษะคิด และความคาดหวังในความสามารถของตนเอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$) และมีเพียงคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสของการเกิดโรคแทรกซ้อนในเด็กที่เป็นโรคอ้วน ที่สูงกว่าก่อนการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} = 0.001$) แต่คะแนนเฉลี่ยความคาดหวังถึงผลลัพธ์ และพฤติกรรมการเลือกอาหารที่สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < .05$)

ผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะว่า การจัดโปรแกรมการส่งเสริมโภชนาการ สามารถช่วยเพิ่มความรู้ และการรับรู้ให้แก่กลุ่มตัวอย่างได้ แต่ยังไม่มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม จึงควรมีการปรับปรุงในเรื่องของการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ และเพิ่มการกระตุ้นเตือนที่มีความถี่มากขึ้น นอกจากนี้ ทางด้านโรงเรียนทั้งบุคลากรและร้านค้าในโรงเรียนควรเข้ามามีส่วนร่วม

คำสำคัญ : อ้วน / เด็กวัยก่อนเรียน / ทฤษฎีแรงจูงใจในการป้องกันโรค / กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

NUTRITION PROMOTION PROGRAM FOR CARETAKERS OF OBESE PRESCHOOL CHILDREN

SROY MANORA 4837639 PHPH/M

M.Sc. (PUBLIC HEALTH) MAJOR IN PULBLIC HEALTH NURSING

THESIS ADVISORS: ARPAPORN POWWATTANA, Ph.D., WEENA THAINGTHAM, Dr.P.H., REWADEE CHONGSUWAT, Ph.D.

ABSTRACT

Presently, the trend of obesity has been increasing especially among school children. The purpose of this quasi-experimental study was to evaluate the effect of nutrition promotion program for caretakers of obese preschool children. The sample included the caretakers of obese preschool children's caretakers (age 3-5 years old) from 3 schools in Bangkok. One group was selected as the experimental group with 34 caretakers and the other was selected as the comparison group with 41 caretakers. The research procedure was 3 weeks for intervention period and 4 weeks follow up. This program applied Protection Motivation Theory and Participatory Learning. Data were collected by questionnaires. Statistical analysis was performed by using percentage, mean, standard deviation, independent t-test, and repeated measure ANOVA.

The result of this study indicated that, after the experiment, the experimental group had significantly higher mean score of knowledge, perceived severity, perceived vulnerability, attitude, response efficacy, self-efficacy and selected food behavior than the comparison group (p -value $<.05$). After the experiment and follow up, the experimental group had significantly higher mean score of knowledge, perceived severity, attitude and self-efficacy than before the experiment (p -value $<.05$). Only the experimental group had a mean score of perceived vulnerability which was higher than before the experiment and follow up (p -value = 0.001). The experimental group had a mean score of response efficacy and selected food behavior which was significantly higher than before the experiment (p -value $< .50$) whereas the comparison group did not.

The results of this study indicate that the nutrition promotion program with an application of Protection Motivation Theory and participatory learning had some effect on increasing knowledge and perception, although behavior did not change over time. Accordingly, we should improve knowledge and arouse awareness. The collaboration between school staff and food sellers is of special concern.

KEY WORDS: OBESITY / PRESCHOOL CHILDREN / PROTECTION MOTIVATION THEORY / PARTICIPATORY LEANING

201 pp.